

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. IV. Vtrum prærer possibilia, & absolutè futura, cognoscat Deus
etiam conditionatè futura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](#)

264. DICO; Si non darentur in Deo prædefinitiones nostrorum actuum, tunc ratio videndi futura absoluta in seipsis, esset Infinitas Dei, cui debetur Scientia cognoscens ab æterno omnes veritates. Probarur. Nam, ut in sequenti controversia videbimus, ad hanc infinitatem recurrentum omnino est, quando redditur ratio, cur Deus cognoscat futura conditionata nunquam exstirta: ergo si in Deo nullus datur respectus determinatus ad futura absolute, sufficeret Infinitas Dei ad ea quoque in seipsis vindenda.

CONTROVERSIA IV.

Vtrum præter possibilia, & absolute futura, cognoscat Deus etiam conditionatè futura.

§. I.

Premittuntur aliqua pro statu Controversie intelligendo.

265. Conditionatè futura, seu melius, propositiones de futuris sub conditione, expressæ per particulam, Si, posunt esse quadruplicis generis. Primum genus earum est, quæ aliquid affirmant sub conditione habente physicam connexionem cum obiecto affirmato, vocanturque *Illativa*: quia perinde est, acsi unum ex alio inferres, ut: *Si sol est in hemispherio nostro, dies est: si ignis applicetur stupre, comburit, &c.* De his non est præsens controversia.

266. Secundum genus est earum propositionum conditionalium, quas formare possumus de rebus omnino disparatis, quarum una non esset occasio vel cauilla alterius, etiamsi illa existeteret: ut: *Si Turca dormiret, ego studerem: si nunc cantaret Gallus, nasceretur Antichristus post centum annos.* Neque ista spectant ad præsentem questionem. Nam, ut etiam observat Cardinalis Pallavicinus c. 41. à n. 318. Deus non habet peculiarem scientiam hypotheticam sub huiusmodi hypothesibus impertinentibus: quia non magis videt meum studium futurum si Turca dormiret, atque videret, si non dormiret, & cætera invariata manerent, quia somnus Turca non pertinet ad principium proximum mei studii.

267. Tertium genus est, propositionum conditionalium sub conditione impossibili. Sed neque de ipsis solliciti erimus: quidquid enim specialis difficultatis habent, ad philosophos spectat.

268. Quartum itaque genus est earum propositionum, quæ aliquid affirmant futurum sub conditione, cum qua quidem non haberet necessariam connexionem, illa tamen conditio si existeteret, esset contingenter futura occasio alterius;

exempli gratiâ: *Si Petrus loqueretur cum tali persona, peccaret morosâ delectatione: Si vero audiret talēm concionatorem, ageret pœnitentiam.* De his est præfens controversia, an, & quomodo veritas huiusmodi à Deo cognoscantur.

269. Porro veritates huiusmodi conditionales iterum sunt in duplice differentia, nam aliquæ nunquam ponentur, ed quod conditio, sub qua affirmantur, nunquam ponetur: aliquæ contra defacto ponentur, quia conditio purificabitur. Prius tamen est, prioritate Logicâ, aliquid esse sub conditione futurum, quâd esse futurum absolutè: posset enim futurito conditionata esse vera, etiamsi futurito absoluta esset fallax ex defectu conditionis. Quapropter veritates istæ conditionales non sunt quidem exclusivæ futuritionis absolutæ, sunt tamen præcisivæ, quia considerantur præscindendo à futuritione absoluta, & ab eo quod conditio sit ponenda.

§. II.

Vtrum Deus actus nostros liberos, sub conditione futuros, tantum conjecturaliter cognoscat.

270. Quidam haud ignobiles Thomistæ, quorum placita fideliter refert P. Aldrete d. 27. s. 1. contra querelas Joannis de S. Thoma, negarunt, Deum habere certam scientiam de huiusmodi conditionatis actibus & eventibus, sed solum conjecturalem; non quasi existimarent, Deum habere probabile & errori obnoxium judicium (abst. hoc à viris egregiis doctis) sed quod Deus evidenter, & per scientiam simplicis intelligentiae judiceret, in his circumstantiis probabile esse, quod hic actus sit futurus. Hoc putant colligi posse ex particula *Fortè*, quæ legitur quandoque adjecta, ut Genes. 3. *Ne forte sumat de ligno vite.* Matth. 11. *Fortè mansisset usque in hanc diem.*

271. Verum ab hac sententia posteriores Thomistæ merito recesserunt. Est enim teste Stapletono, hæc interpretatio Calvini, & nimil quantum abhorrens à divina sapientia, quæ interroganti, quid certò futurum esset si hoc vel illud poneretur, non posset respondere nisi per verbum, *Nescio.*

272. Fundamentum ex particula *Fortè* desumptum, admodum leve est. Nam imprimis hac particula in Scriptura, loquente nomine Dei, non significat ignorantiam loquentis, sed indicat libertatem & difficultatem in ipso eventu, teste S. Augustino *Tract. 27. in Ioannem*, in illa verba. *Si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis.* Cum dixit, inquit S. P. Forstian, non dubitat, sed increbat; dubitationis verbum est, cum dicatur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente: quando vero dicatur à Deo, cum Deum nihil lateat, illa dubitatione arguit infidelitas, non opinatur Divinitas. Eodem modo S. Hieronymus in cap. 27. *Hieremias*. dixit: *ambiguum Forstian*

Fortitan Majestati Dei non potest conuenire, sed nostro loquior affectu, ut liberum hominis servet arbitrium. Accedit, quid in græco textu pro fortè, ponitur *aut*, quod sumi potest, & teste Martinonio paulin in scriptura vertitur; *utique*; ut etiam ostendit Salmeron, Proleg. 16. & confirmari potest ex eo, quid cùm Christus Jo. 8. dixisset: *Si me fieris, forsan & Parrem meum sciretis: deinde Jo. 14. dixerit absolutè: Si cognovissemis me, & Parrem meum utique cognovissemis.*

277. Scio, S. Augustinum alibi de Prædicto

rem meum utique cognovisse.

273. Dicendum proinde est, omnes eventus liberos sub conditione futuros, certò cognosci à Deo. Probatur i. ex Scriptura, in qua Deus infibiliter prædictis huiusmodi eventus conditio-
natos, quorum tamen aliqui postmodum ex de-
fici conditionis positi non fuerunt, aliqui vero
positi quidem fuerunt, sed positi non fuisse, si
conditio purificata non fuisset.

274. Primus locus est i. Regum 23. ubi

277. Scio, S. Augustinum alibi de Prædictis SS. c. 14. aliter explicat illa verba Sap. 4. dum ait: *Dictum est enim secundum pericula vita hujus, non secundum Præscientiam DEI, quia hoc præscivit, quod futurum erat, non quod futurum non erat.*

Ad quem locum variae responses excogitatæ sunt, & quidem communior est, S. Augustinum accepisse *Præscientiam* in sensu strictiore, pro illa, qua siuum objectum ita tempore præcedit, ut

274. *Primus locus cit. in Reg. Reg.*
David fugiens à facie Saul in civitatem Ceilam, quoniam liberaverat à Philistis, cum ex fama didicerit, quod Saul statuerit descendere cum exercitu, & oppugnare ac evertre Ceilam, nisi David libi traheretur, consiluit Deum, an vera esset fama; quod Saul esset descensurus, & an si descendere, Ceilani essent eum tradituri Sauli, & ad unquam respondit Deus affirmativè: *Descendet.* Trident, quo audito David fugit in desertum, & hoc intellecto Saul non descendit, nec Ceilani trahiderunt. Vnde dicendum est, Deum locutum esse conditionatè, nimirum: *Saul descendet,* item interlleretur te fruuisse, item Ceilani tradent, existentia objecti verè sequatur; in quo sensu latius acceperunt Patres Præscientiam, præstissim quando contra Semipelagianos disputarunt. Sic etiam S. Damascenus lib. contra Manichæos non procul à fine ait: *Aliud in Deo est Cognitio, aliud Prænotio.* Cognitio est eorum quæ sunt, Prænotio autem eorum quæ futura sunt, antequam prodeant. Hugo de S. Victore, lib. 1. de Sacram. fidei c. 16. distinguit Scientiam à Præscientia his verbis: *Si non effent res futurae in Deo quamvis effet Scientia, non tamen Præscientia, sed ipsa quæ Præscientia est, fuisset Scientia, si futurum aliquid non fuisset.* Idem habet Magister sent. in 1. dist. 25. §. ad hoc.

nisi prius intellexerit te fugisse. item Cetani tradunt, si Saul descendenter , nec tu prius fugias. ut explicat S. Hieronymus his verbis. Aci diceret Deus: Si hic sterteris, descendenter : si descendenter Saul, & hic te invenerit, tradent. Hac porro verba intelligenda est: amplius affectus prolati, & non de mera probabilitate futuri eventus, dubitari prudenter non posset; quis enim ferret afferentem, quod sensus illorum verborum genuinus ita exprimendus fuisset: Forsan descendenter : forsan iradent. sanè hæc interpretandi licentia præberet aniam enervandi innumeratas prædictiones , contra sensum fideium.

275. Secundus locus est, Matthæi. II. & Lucae 10. Vbi Christus sic loquitur. *V&e! tibi Corozaim, & e! tibi Bethsaïda, quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, que factæ sunt in vobis, olim in Cælio & tunc pœnitentiam egistis.* Quæ sanè verba nulla ratione accipi possunt de maiore inclinazione Tyriorum & Sidoniorum ad pœnitentiam pro Corozatis: sic enim inepta redderetur exprobatio Christi, quæ ut justa esset, debebat supponere equaliter dispositionem in aëtu primo, aut certe non valde inæqualem.

176. Tertius locus est Sap. 4. *Raptus est*, ne malitia mutaret intellectum ejus: vbi supponitur in Deo scientia futura perversitatis, si talis homo vitam prostraxisset: quia sub conditione prævisa Deus abbreviavit vitam, quod est maximum beneficium, nec omnibus præstatur, teste S. Augu-

F 3 verbas

verba, nimirum propter pericula innumera, quibus obnoxii futuri erant, & in illis vel perituri, vel speciali providentiâ gubernandi esent, Deus autem cùm noluerit illos speciali providentiâ gubernare, voluit illos hoc beneficio speciali afficere, ut ante adultam atatem raperet; id quod accommodata declarat exemplo: (placet adscribere, cùm Auctor in paucorum manibus sit) Imminet Joanni periculum mortis, parat enim illi adverfarius infidias; sed tunc temporis advertit alter, Joanni familiarissimus, posse Joannem duobus modis periculum evadere, quod illi ignorantis jam imminet; nempe, si admoneatur Joannes de suo periculo, vt illud eviter, vel, si minimè detecto periculo, ipsi persuadeatur in locum remotum secedere, causa honoris aut lucri.

280. Quodsi ille familiaritate devinctus, ob speciales causas, nollet Joannem de periculo certiore facere (tametsi haberet animum monendi de periculo, si in loco illo mansurus esset) sed potius curaret, ut transmigratione factâ declinaret Joannes periculum jam imminens, non rechè possemus dicere, Joannem ideo migrasse alio, quia si maneret in loco, incurreret necem: etenim, quamvis maneret in loco, periculum necis aliter evaderet, monente scilicet amico de periculo, ut sibi caveret: jure tamen dicere possemus, amici suatione alio discessisse, quia periculum mortis illi imminiebat, à quo eripiebundus erat uno è duabus modis, quorum unus fuit ab amico electus, prætermisso altero; & ideo Joannes accepit ab amico ingens beneficium, propter pericula quibus est ereptus: erat enim moraliter certum, Joannem incursurum mortem, si neque certior fieret de periculo, neque alio migraret. Sic etiam in nostro casu, erat moraliter certum, illos parvulos peccatores, si diu viverent, & non liberarentur à tot periculis & tentationibus, quæ possent occurrere. Non tamen erat certum, omnes peccatores si ad adultam atatem pervenirent, quia plures singulari Dei protectione liberandi erant à periculis: & ideo universaliter loquendo de cùctis illis parvulis non potuit dici secundum Dei præscientiam peccatores esse, si diu in vivis permanissent, aut raptos fuissent secundum talēm præscientiam, sed secundum pericula, à quibus eo modo voluit Deus eripere parvulos illos, ut sic declinarent peccata, quæ aliter etiam vitanda fuissent, si Deus statuisset donare parvulis illis diuturnam vitam.

281. Objici etiam posset ex S. Thoma Opusc. 48. tract. de enuntiat. c. ult. prope finem. Propositione conditionalis in tantum est vera, in quantum est necessaria: sed propositiones, de quibus modo disputamus, non possunt esse necessariae simpliciter (sunt enim simpliciter contingentes) sed ad summum habent necessitatem moralem: ergo non sunt vera nisi secundum necessitatem moralē: atqui non cognoscuntur à Deo nisi in quantum sunt vera: ergo Deus non cognoscit illas nisi ut habent moralē necessitatem & certitudi-

nem, adeoque non infallibiliter enuntiat Deus: si Petrus ponetur in his circumstantiis, peccaret: sed aliquo modo conjecturaliter. Eſſet moraliter necessitatus ad peccandum. R. S. Thomam locutum esſe de conditionalibus illativis, in quibus particula si, aequivalet particula, Ergo, & prout ab hominibus possunt cognosci, & afflumi ad formanda argumenta. Ceterū, conditionales in materia libera habere veritatem contingentem, agnovit egregius Thomista ac Dialeticus Sotus lib. 3. summul. c. 8. ſcit. 13. notab. 2. & post eum aliis, fruſtra contranente Alvarez lib. 1. respons. c. 1. n. 28. quem redarguit Aldrete.

S. III.

Vtrum veritates conditionales videantur à DEO in Decreto conditionato prædeterminandi voluntatem creatam.

282. Moderni Thomistæ plerique afferunt, Deum videre conditionata contingentia certò & infallibiliter, sed non nisi in suo Decreto, quo ab aeterno decrevit, quid sub quavis conditione esset ipse prædeterminatus, v. g. quid esset Ceilanos prædeterminatus ad tradendum Davidem Sauli, si Saul ascenderet, & David non fugeret. Hoc Decretum dicunt esse absolutum ex parte subjecti (quia scilicet defacto existit) sed conditionatum ex parte objecti.

283. Dicendum est, non dati huiusmodi Decretum in DEO. Omissa celebri illa ac ubique decantata probatione, (& ideo non rependenda) defuncta ex eo, quid huiusmodi Decretum conciliari non posset cum libertate humana, ut pote inferens necessitatem antecedentem, & quid hac ratione Deus esset cauſa per se peccati, sufficienter probatur conclusio hoc argumento. Si est admittenda Scientia futurorum contingentium conditionatorum antecedenter ad omne Dei Decretum efficax circa res producendas, non datur in DEO Decretum prædeterminandi: sed verum est antecedens: Ergo. Minor probabitur in decurso. Majorem concedunt adversarii; & solū illud suum Decretum aſtruunt, quia existimant, scientiam medium, quam nos defendemus, admitti non posse.

284. Duo solū hīc notare luet. Primum. Si daretur huiusmodi decretum prædeterminandi v. g. Tyrios & Sidonios ad paenitentiam conditionatè, si talia signa viderent, quæ facta sunt apud Corozaitas, redderetur ridicula reprehensio & exprobatio facta Corozaitas à Christo Douino, quid non agant paenitentiam, qualem egissent Tyrii & Sidonii, si apud illos fuissent eadem miracula patrata. Respondere quippe potuisserit optimo jure. Quid nobis exprobras Tyrios & Sidonios? quid mirum, si illi paenitentiam egissent, visis tuis miraculis: cùm ab aeterno decreveris illos tunc physicè prædeterminare ad agendam paenitentiam, decreto inimpedibili? si nos pares illis prædeterminando fecissemus, utique paenitentiam ageremus. Non erat in nostra potestate

testare facere, ut nos prædeterminares, &c. Secundum observatum dignum est, Calvinum libro 3. Institutio c. 23. assertuisse, quod Deus decretus ruinam Adami, & in illo decreto præviderit lapsum futurum Adami. Contra hanc doctrinam scriptus Franciscus Penna Episcopus, opusculo contra dogma Calvini pag. 62. O. 63. anno 1551. priusquam orta esset praefixa controversia inter Bannez & Molinam. Lubet illius verba adscribere, ut constet, quis sensus tunc temporis fuerit eorum qui contra hereticos scriperunt. Negamus, inquit, ideo dantaxat Deum omnia prævidere, quod ita ut fieret decretus, ut temere assertus Calvinus: alioquin totalis quedam in rebus omnibus inhereretur necessitas. Et pagina sequente. Inde autem, inquit, potissimum hic manifestus error videtur, quod falsum axioma sibi constituit Calvinus, ut omnia fieri necessariò, continenter nihil fieri confirmaret, Deum scilicet non aliam ratione, que futura sunt, prævidisse, nisi quia, ut ita furent, decretus.

§. IV.

An Veritates conditionales contingentes videntur à DEO in aliquo libero exercitio absolute existitu.

285. Moderni quidam, admittentes ceteroquin Scientiam medium, prout eam paulò post explicabimus, nihilominus arbitrati sunt, excogitari posse modum, quo & Scriptura testimonij latissimer, & libertati humanae consultum esset, independenter ab hujusmodi Scientia media. Ut hoc perfraterent, dixerunt, Deum omnes eventus conditionatos, de quibus in praesenti disputamus, potuisse prævidere, & defacto prævidisse in aliquo exercito libero, quod defacto exstitit, vel existit: hujusmodi enim exercitium liberum existimantur, habere ex intrinseca ratione, modoque tendendi, connexionem metaphysicè necessariam cum libero conserufo conditionato futuro in alio tempore, si homo sic vel sic preveniretur, & in talibus vel talibus circumstantijs poteretur.

286. Hac tamen cogitatio mihi nunquam placuit. Nam eti demus, id quod multis contendit evincere P. Esperanza, q. 17. a. 13. nostros animos liberos absolute existentes, & amplectentes aliquod motuum cum tanta determinata intensitate ac adhäsione, habere infallibilem connexionem cum futuritione conditionata aliorum actuum liberorum, circa motuum vel oppositum vel affine illi priori motivo, si in eodem tempore occurisset cum talibus determinatae circumstantijs: hac inquam etiam si permittamus esse vera, non possunt tamen extendi ad actus conditionatos in alio tempore futuros, prout etiam obseruat Card. Pallavicinus disp. 4. de actibus humanis q. 2. a. 15. n. 4. §. secundo suppono. Ratio est manifesta; Nam hominis voluntas est mutabilis, & quod in hoc instanti vult, posset in alio nolle, quantumvis

omnia cetera paria essent, solo tempore variato: sicut enim in priori tempore fuit liber ad nolendum, ita est liber in posteriore tempore: quod vero prius voluerit, solum infert aliquam maiorem inclinationem & habitum, & magnam probabilitatem, quod iterum esset volitus si iterum occurreret objectum; nullo tamen modo interferr Metaphysicam infallibilitatem, ne quidem circa idem objectum formale & materiale, eodem modo propositum, ne dum circa objecta valde diversa, ad qua tamen isti moderni suam doctrinam extendent.

§. V.

Probatur Scientia Media seu conditionata ex Patribus.

287. Dicendum nunc est, Deum futura conditio-nata libera cognoscere certò & infallibiliter per scientiam medium, hoc est, qua est independens ab omni decreto absoluto producendi ipsum conditionem, vel ipsum objectum sub conditio-ne prævisum, estque directiva decretorum divinorum. Probatur Conclusio imprimis ex Patribus, quorum testimonia quadam ex plurimis te-ligemus, omnia enim exhibere velle, infiniti la-boris esset, teste P. Fonsecā tomo 3. metaph. lib. 6. c. 2. q. 4. s. 9. dicente, infinita penè loca esse, in quibus conditionata præscientiam de liberis actibus futuri non solum Augustinus, sed etiam alii Pares assertunt; usque adeo res in tota antiquitate perspicua erat. Nec solum Præscientia plane aperitur a Patribus, sed etiam procedere omne divina voluntatis decretum perspicue traditur. Hac ille.

288. S. Basilius in Constitut: Monasticis c. 2. sub finem assertit, Deum ideo non dare cele-riter munus quod petimus, quia præficit nos illud amissiōs, si celeriter impetrassimus. Non possunt hæc verba, per quamcunque violentiam, intelligi de Præscientia in decreto, quo recurrent Thomistæ: ridiculum enim esset dicere: *DEVM ideo non dare aliquid, quia prædeterminando decrevit, ut si daret, citò amitteretur*: Præscientia itaque præcedit & dirigit decretum non dandi citò, dum proponit causam differendi, videlicet, celerem amissionem.

289. S. Chrysostomus Hom. 41. in Matthæum dicit, Christum vocando Petrum & ceteros Apostolos, attendisse ad circumstantias, in quibus præciverat eos obtemperaturos: inquirens enim, cur non vocaverit Matthæum cum Petro & Joanne, caussam reddit: Ceteri quenadmodum tunc ad illos accessit vocavitque, quando operaturos sciebat, sic Matthæum quoque tunc vocavit, quando miraculorum famam perdomitum minimè relutaturum videbat. Quia de causa etiam Paulum post resurrectionem pescatus est; nam qui occulta scrutatur, & occulta mentum perspicit. NB. (non dicit; qui sua Decreta prædeterminantia perspicit) is etiam, quando unusquisque ad obediendum paratus erat, non ignoravit:

ignoravit: propterea, non continuo incipiens &c. Et hom. 65. reddit rationem, cur Paterfamilias non omnes operarios simul vocaverit, sed diversis temporibus, & dicit, hoc ex voluntate vocatorum provenisse: à voluntate inquit, vocatorum hęc differentia resūlavit (non dicit: ex voluntate Prædeterminantis) idcirco alii manę, alii tertią, alii nonā, alii undecimā horā vocantur, quia tunc obtemperaturi erant.

290. S. Augustinus lib. 2. de Gen. c. 28. Manichaeis interrogantibus: *Quare fecit Deus hominem & luciferum, quem peccatum sciebat?* respondebat his verbis. *Quia de peccante multa bona facere poterat. Immo quare non faceret, cum per suam Justitiam & Providentiam multos de malitia diaboli corrigit?* Interrogatio Manichaeorum supponebat, peccatum hominis sub conditione futurum, potuisse Deo esse motivum absterrens à creatione hominis, & hoc S. Augustinus non negat, sed insuper assignat motivum aliicuius & præpondens. Atqui si peccatum hominis sub conditione futurum acciperet hanc denominationem à Decreto conditionato prædeterminandi, profecto nullo modo posset esse motivum absterrens à productione hominis, Deus enim non ponit sibi obſtacula aliquid faciendo, per Decreta conditionata, sed potius, si hęc darentur, pararent viam ad Decretum ulterius: ergo supponit S. Augustinus, Deus vidisse lapsum Adami sub conditione futurum independenter ab huiusmodi Decreto.

Similiter lib. 2. de Nuptiis & Concupiscent. c. 16. ait: *Nec diabolum propterea creare noluit (ecce! motivum absterrens) quia malum futurum esse præscivit.* & lib. 11. de Gen. ad litt. c. 6. *Frustra dicitur: non crearet Deus quos præsiebat malos futuros;* cur enim non crearet, quos præsiebat bonis profuturos? & paulò pōst, enumeratis bonis emergentibus addit: *cur ergo non crearet Deus, etiam quos malos futuros esse præsiebat?* & c. 9. *Præsiebat, quid eorum factura esset voluntas mala, & quia falli non potest eius præscientia, ideo non ipsius, sed eorum est voluntas mala:* cur ergo eos creavit, quos tales futuros esse præsiebat? quia sicut prævidit, quid malis essent facturi, sic etiam prævidit de malis factis eorum, quid boni esset ipse facturus.

291. Simili modo respondit S. Hieronymus Marciioni, contra Providentiam Dei sic arguent. Aut sc̄rit DEUS hominem in paradyso possum prævaricaturum esse mandatum illius, aut nescivit. Si sc̄rit, non est in culpa is, qui præscientiam DEI vitare non potuit, sed ille qui talēm condidit, ut DEI non posset Scientiam vitare: si nescivit, cui præscientiam tollis, aufers divinitatem. Respondebat Hieronymus l. 3. collat. 5. aduersus Pelag. DEUS non condemnat ex præscientia, quem noverit talēm fore, qui sibi postea displaceat, sed tantę bonitatis est, & ineffabilis clementia, ut eligat eum quem interim bonum cernit, & sc̄it malum futurum. Alludit ad electionem Saulis & Iudei.

292. Eadem haeticorum interrogantes, simillimiſ planè respōſionibus expediverunt alij Patres, Gregorius Nyssenus, Cyrillus Alexandrinus, Clemens Romanus, Theodoretus, Chrysostomus, Damascenus, Anselmus', Ambroſius, Gregorius, Hugo, Quorum verba refert Ruyz disp. 65. s. 1. & 3. Quorum omnium verba esse intelligenda de Scientia Dei dirigente ejusdem decreta sic vel sic aliquid faciendi, v.g. hoc tempore creandi, vocandi, quo erat aptum illis qui sequuntur vocationem, ut loquitur S. August. lib. 1. ad Simplic: est prorsus innegabile, sed ab adversarijs inexplicable: cum non possint recurrere ad decretum quoddam conditionatum, non enim admittunt Decretum conditionatum pro illis obiectis, quæ defacto Deus absolute decrevit; & merito non admittunt, quia per se satis absurdum est cogitare, quod Deus in priore signo a-liquid decernat conditionem, quod in posterio- re signo decerneret absolutę.

293. Quæ adversarii solent ex S. Augustino contra Scientiam medium interpretari, facilem habent explicationem ex iis, quæ infra de Decreto Prædestinationis dicemus. Breviter. Dicit quidem S. Augustinus semel iterumque, potuisse Deum habere alias rationes arcani consilii sui, quo hos præ illis elegit, & efficaciter vocavit ad fidem, præter præscientiam quod essent consensiū; sed per hoc non negat, immo dicitur supponit Scientiam medium: Quando vero S. Augustinus dicit, Præscientiam inniti Proposito & decreto Prædestinationis, aperte loquitur de futuris absolutis & non de conditionatis, ut tandem ex adversariis aliqui fatentur: quæ omnia enucleatiū proponit & in adversarios retorquer P. Aldrete, disp. 29. s. 4. 6. 7. 8. 9. 10, quem velim ab iisdem attentiū legi, & in referendis aliorum placitis sinceritatem imitari, omis- sis acerbitatibus, quæ cauſam non juvant.

§. VI.

Deducitur Scientia media ex doctrinā S. Thomae.

294. In primis S. Thomas i. p. q. 23. a. 5. ad 1. hęc habet: *Vtua Gratia prædictus, non est ratio colationis Gratiae, nisi secundum rationem cauſa finalis.* Sensus est clarus. ex eo quod Deus prævideat, Petrum bene usurum esse Gratiam. A. si eam haberet, non moveret hoc ipso, nec potest moveri ad illam dandam, nisi tanquam à cauſa finali; hoc est, virtute illius præscientia potest Deus intendere utrum gratia, Decreto quo dicat: quia video Petrum bene usurum esse hoc auxilio, si illud habuerit, dabo illi hoc auxilio, ut illius usum obtineam. Eandem doctrinam expressit S. D. q. 6. de Veritate a. 2. *Propositum, inquit, cordis Jacob prædictum à Deo, non fuit cauſa, quare ei gratiam dare voluit,*

voluit, sed fuit quoddam bonum ad quod Deus gratiam dandam ordinavit. Si ergo licet arguuntur. Præscientia de fine obtinendo, seu propositio ipsius finis, est scientia dirigens ipsam intentionem finis, ut apud omnes in confessu est: haec scientia non potest esse scientia absoluta visionis, hæc enim non est directiva Decreti absoluti, seu intentionis finis, sed potius nostro concipiendi modo subsequitur: sed neque est scientia simplicis intelligentie: haec enim non affirmat aliquam contingentem futuritionem, qualis est usus liber gracie: ergo est Scientia media: neque enim, in schola etiam Thomistarum, licet hic recurrere ad Decretum conditionatum prædeterminandi taliter usum gratie; tum quia, ut jam monui, Doctores illi, (excepto Joanne de S. Thoma) non admittunt huiusmodi Decretum conditionatum, nisi respectu effectuum nunquam absolute determinorum; tum quia etiam illo admisso, fatentur, illud non esse ponendum pro priori signo, sed concomitante, & in eodem signo cum Decreto absoluto.

295. Secundò. 3. p. q. 1. a. 3. ad 4. ait Angelicus Doctor: *Prædestinatione presupponit præscientiam futurorum.* Et in lect. 6. in Epist. ad Rom: 8. sic loquitur. *Quos præscivit & prædestinavit, non quia prædestinavit omnes quos præscivit, sed quia prædestinare non poterat, nisi præsciret.* & iterum 3. p. q. 1. a. 5. ad 2. ait: *D E V S his quos prævidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus volunt subveniri, alijs autem non subveniri, de quibus in sua Prædestinatione, occulte quidem, sed aliud justè judicavit.* Ex quibus verbis argumentor ad hominem contra adversarios, qui proprijs verbis (testo P. Aldrete) fatentur, omnes illos stare pro Scientia media, qui dicunt, *DEVM non prædestinat aliquem, nisi quem præscivit crediturum, & secundum vocacionem suam.* Subfumo atque in verbis allegatis Angelicus Doctor prærequisit ad decrem prædestinationis huiusmodi præscientiam, quo nihil potest esse evidenter. Ergo S. Thomas star pro Scientia media.

296. Tertiò. S. Thomas 1. p. q. 19. a. 8. in C. post medium, ait. *Cum igitur Voluntas divisa sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea, que DEVS vult fieri, sed, quod eo modo fiant, quo DEVS eam fieri vult.* Vult autem quædam fieri DEVS necessario, quædam contingenter, ut sit ordo in rebus ad complementum universi; *& video quibusdam effectibus aptavit causas necessearias, que deficer non possunt, ex quibus effectus de necessitate proveniunt; quibusdam autem aptavit causas contingentes defectibiles, ex quibus effectus contingentes proveniunt.* His verbis S. Thomas planè reicit Prædeterminans Decretum, prædeterminatio enim non est causa defectibilis, sed necessariò ponens effectum: deinde supponit Scientiam conditionatam: nam ratione posset DEVS aptare causam contingente Decreto efficacissimo, si non prævideret, quid contingenter esset futurum, si poneretur talis causa; si enim hoc non prævideret, fieri posset,

ut applicaret causam non habituram effectum, propter intrinsecam illius indifferentiam & defectibilitatem: quam idem S. D. iterum clarissime agnoscit q. 14. a. 13. in C.

297. Quartum argumentum. Si D. Thomas judicavit, *DEVM*, in vocandis hominibus vocatione congrua, attendere ad quasdam circumstantias tali vocationi & vocato opportunas, & haec non potest explicari per Decretum conditionatum prædeterminandi ad consensum, hoc ipso S. Thomas agnoscit in DeoScientiam medium. Verum est antecedens: ergo & consequens. Sequelam concedunt adversarii. Minor probatur quoad primum membrum, recitando verba S. Thomæ, quæ habet 3. contra Gentes cap. 140. n. 5. & q. 24. de veritate ar. 14. in C. Priori loco sic loquitur. *Novit autem rerum disposer Deus, mensaram virtutis humanae: unde interdum homini virtuoso corporaliter & exteriora bona ministrat in adjutorium virtutis, & in hoc ei beneficium præstat; interdum vero ei prædictus subtrahit, eo quod considerat homini illi esse ad impedimentum virtutis.* Posteriore loco sic habet. *Omnis motus à divina Providentia moderantur, secundum quod ipse judicat aliquem esse excitandum ad bonum his vel illis actibus.* Probatur etiam minor quoad secundum membrum. Quia Decretum prædeterminans non indiget certis circumstantiis ut consequatur effectum, neque alia alii sunt opportuniores, sed in quibuscumque æquè infallibiliter consequetur consentaneum: ergo præscientia, de qua loquitur S. Thomas, non potest explicari per Decretum conditionatum prædeterminandi.

§. VII.

Scientia Media probatur Ratione.

298. Ratio fundamentalis, quæ nos cogit ad admittendam in DeoScientiam futurorum contingentium conditionatorum, præcedentem divinum Decretum absolutum creandi Angelos & homines libertate usuros, hac est. Non potest nisi impie aut imperitiè negari Deo perfectissima Providentia circa omnia quæ unquam evenitura sunt, & quæ evenitura essent si haec vel illæ circumstantiae darentur: sed haec haberi non potest sine Scientia Media, quam in præsenti defendimus, ergo. Minor probatur. Ad providentiam summi optabilem spectat, nihil unquam evenire posse penitus fortuitum aut involuntarium, seu casuale, ita ut post talem eventum dicere posset; si scivissem hoc eventurum, hoc non fecisset. Vnde consequens est, non solum ea quæ DEVS immediate ex suo libero arbitrio producit, debere à Deo cognosci, cuius natura sint (quod pertinet ad Scientiam simplicis intelligentie) sed etiam, quid actuarum esset liberum arbitrium creatum, si produceretur in his vel illis circumstantiis, & haberet libertatem se ad hoc vel oppositum determinandi. Si enim huiusmodi eventus non prævideretur à Deo, utique posset evenire combinatoria.

tio entium, cuius negatio Deo gravior eslet, ita quidem, ut si talem eventum prævidislet, habuisset causam impellentem, ad eum penitus impediendum, ut supra sepius ostensum est. Sicut enim ad Omnipotentiam spectat, posse producere quidvis non repugnans, ita ad infinitam Providentiam spectat, prævidere omnia, qua in se habent vim sufficientem allicendi vel absterendi. Subfumo, atqui hi eventus non videntur nisi per Scientiam Medium, ut hactenus probatum est. Ergo datur Scientia Media.

299. Dicet aliquis. Potest alia viā ostendi, quā ratione nihil evenire possit, quin Deus obtineat suum intentum, absque Scientia Media, per solam Scientiam simplicis intelligentiæ. Per hanc enim scit Deus, quod homo præventus auxilio A. consentiet vel dissentiet. hoc enim est disjunctum necessarium, ulterius scit, se ex dissensu tantundem boni elicere posse, quantum esset, si homo ponet consensum, immò scit se hoc facturum esse casu quo ponetur dissensus; quia juxta doctrinam S. Augustini, impossibile est Deum permittere peccatum, quin eliciat inde tantundem boni, quantum malum est peccatum. Jam sic vel ponet homo consensum, vel ponet dissensum. Si ponet consensum, Deus habet intentum: si ponet dissensum, sequetur tantundem boni, quantum esset consensus. ergo Deus iterum habebit intentum: quidquid ergo ponetur, Deus habebit intentum.

300. Sed contra est. Quia licet Deus posset ex peccato, adjuncto alio bono, compensare bonitatem consensus, posset tamen malle carentiam tam dissensu quam consensu, pra illo complexo ex dissensu & bono adjuncto. Sic, etiamsi mihi Deus revelarer, me casu quo labar in peccatum carnis, resurrecturum inde cum fænore, adhuc possem, immò tenerer in alle non labi, & carere illo fænore, quam labi cum fænore. Ergo ad Providentiam perfectissimam spectat, posse antecedenter res ita disponere, ut non adigatur ad procurandum illud complexum ex dissensu & bono aliquo superaddito.

S. VIII.

Solvuntur Objectiones.

301. Objiciunt 1. Divisio Scientiæ divinæ in Scientiam simplicis intelligentiæ & visionis, semper ab antiquis habita fuit adæquata: ergo non est excogitanda Scientia Media, quæ sit tertium membrum divisionis. R. Priora duo membra possunt latius vel strictius sumi. Si latius sumantur, Scientia Media ad alterutrum illorum pertinet, & hoc modo antiqui sumperferunt. Si vero strictius sumantur, admittunt tertium membrum. Explico. Per Scientiam visionis, latius loquendo, venire potest omnis Scientia contingens, hoc est, qua posset non esse, sed esse Scientia de opposito; & hoc sensu ad Scientiam visionis pertinet Scientia conditionatorum contin-

gentium; quia hæc Scientia v. g. de consensu sub conditione futuro, potuisset non esse, sed excludi per Scientiam de dissensu, si homo potius dissenseret quam consentiret. Rursus per Scientiam visionis, strictius sumptam, intelligi potest Scientia rerum absolute aliquando existiturum: econtra per Scientiam simplicis intelligentiæ, latius sumptam, intelligi potest omnis Scientia qua non pendeat à Decreto libero & abfoluto Dei, hoc est, qua à Deo non est inpedibilis quoniam exsistat; & hoc sensu Scientia futurorum conditionatorum pertinet ad Scientiam simplicis intelligentiæ. Verum si & hæc Scientia simplicis intelligentiæ strictius sumatur, pro illa, quæ solum affirmit Essentias rerum, & secundum statum possibilis, tunc Scientia conditionatorum erit tertium membrum divisionis, & rectè vocabitur Media inter illas duas. Participat enim aliquid de utraque, & ab unaquaque deficit in eo, in quo de altera participat. Participat, inquit, de Scientia simplicis intelligentiæ, quod non sit impedibilis à Deo per Decretem nolendi rem aliquam producere: nam etiamsi Deus nihil producere statuisse, adhuc Scientiam Medium habet; in hoc ergo deficit à Scientia visionis. Econtra participat de Scientia visionis, quod sit impedibilis, non quidem ab ipso Deo, sed ab arbitrio creato, ut jam supra declaratum est, adeoque jam est aliquo sensu contingens, sicut Scientia visionis, & non necessaria sicut Scientia simplicis intelligentiæ.

302. Objiciunt 2. Effectus sub conditione futurus, non est effectus merè possibilis (in quo cum adversarijs convenimus, & est res per se clara: possibile enim erat Judas converti, & tamen non est visus à Deo sub conditione auxiliū defacto collati convertendus) ergo effectus sub conditione futurus, jam est aliquo modo extractus ex statu possibilis: atqui nullus effectus potest extrahevi ex statu possibilis, nisi volente & concurrente Deo: ergo effectus conditionate futurus non potest acquirere suum statum, in quantum excedit statum possibilis, nisi volente & concurrente Deo: ergo non potest cognosci, nisi presupposito Decreto divino. R. Negando primam consequentiam. Status enim conditionatus non dicit effectum absolutè extractum ex statu merè possibilis, sed solum conditionatè extrahendum, nempe si ponetur conditio, tunc extraheretur, & quidem volente & concurrente Deo. Effectus ergo conditionate futurus non habet defacto aliquod esse physicum, sed habet, si conditio ponetur, declarabuntur hæc magis in sequentibus.

303. Objiciunt 3. Illa Scientia non est ponenda in Deo, quæ aliquid in obiecto fingit esse, quod non est, sed hoc faceret Scientia Media. Ergo minor probatur. Scientia Media est Hypothetica: atqui omnis Hypothesis Existentiæ, quæ à parte rei non datur, immò forte nunquam dabatur, est fictio Existentiæ in re in qua non datur: quippe particula, Si, v. g. si daretur Petrus hoc

hoc auxilium: idem significat, acsi diceres: posito: fea: ponamus dari Petro hoc auxilium: quæ sanè est quædam imaginaria fictio. **R.** Sicut Deus cognoscit Essentias rerum sine fictione, licet nos ilam cognitionem exprimamus per particulam Si v.g. si existit homo, est animal rationale. ita nec fin gere dicendum est in casu nostro. Quapropter rō supponere, non est; affirmare id quod supponimus, sed est; apprehendere; & sub tali apprehensione affirmare aliud prædicatum: itaque propositio hypothetica differt a non hypothetica seu absoluta præcise secundum modum affirmandi, quatenus nimirum hypothetica non affirmat Existentiam subjecti, & affirmat alliquid prædicatum quod conveniret subjecto, quounque tempore existere. Propositio vero ab soluta affirmat etiam Existentiam subjecti: ad hunc diversum modum affirmandi significantum utimur hypothesibus vocalibus; si existat hoc.

304. Objiciunt 4. Objectum Scientiæ Medicæ non videtur posse explicari sine vitijsa reflexione & processu in infinitum; declaratur in auxilio efficaci. Objectum Scientiæ Mediae est hoc: Si Petro darem auxilium A. consentiret: ergo Scientia Media tendit in auxilium non quomodo cumque, sed ut à se dandum: ergo tendit in auxilium ut dandum ex illo Decreto, ex quo revera datur, si datur, atqui daretur ex Decreto Benevolentia, si datur: omne enim auxilium Efficax datur ex Decreto Benevolentia: ergo Scientia Media tendit in auxilium ut dandum ex Decreto Benevolentia: atqui Decreto Benevolentia presupponit essentialiter Scientiam Medium de consensu: ergo Scientia Media tendit in Decreto Benevolentia ut dependens à Scientia Media; & sic habemus reflexionem vitijsam, & processum reflexivum in infinitum.

305. Hoc ipsum Argumentum aliter sic proponi potest. Omne auxilium quod datur, necessario datur ex Decreto præsupponente Scientiam Medium, verantem circa eventum futurum cum tali auxilio. Ergo Scientia Media reflectitur vitijs supra scipsum, quia tendit in auxilium ut dandum ex Decreto præsupponente Scientiam Medium tendentem in Decreto, & sic in infinitum. Antecedens est certum. Nam sive auxilium sit efficax sive in efficax, semper Decreto dirigitur à Scientia Media de eventu futuro: actus autem voluntatis Divinæ qui dirigitur à Scientia Media præsupponit Scientiam Medium ex intrinsecō prædicato & suo modo tendendi: si enim auxilium sit efficax, dicit Decreto: dabo hoc auxilium, quia video secuturum consensum: si est inefficax, dicit: dabo hoc auxilium, non obstante quod non sit secuturus consensus.

306. **R.** Negando, quod Scientia Media tendat in auxilium ut procedens ex illo Decreto ex quo datur, si datur, & hoc omnino damus argumento. Tendit itaque in entitatem auxilij secundum te, & sine affirmatione existentiæ affir-

mat eius coniunctionem cum consensu, vt in praecedente objectione declaratum est.

Idipsum alij alijs terminis explicant, & dicunt, quod modus affirmandi Scientia Media, sit vel formaliter vel æquivalenter disjunctivus, quia dicit: Vel non existit auxilium A. vel coexistit illi consensus, & hoc non potest à me impediri: Sive: Non est in mea potestate hoc auxilium sejungere à consensu, & conjungere cum consensu, tametsi ex se intrinsecè sit cum virtuo que conjungibile. Ita P. Esparta-

za.

307. Objicitur 5. Ex Didaco Aluarez. Omne objectum scibile debet habere determinationem vel in suis causis, vel in Decreto Dei, vel in se, atqui futurum conditionatum non habet determinationem in causis liberis, quia sunt protus indifferentes: neque etiam habent determinationem in seipso, quia non existunt: ergo debent habere determinationem in Decreto Di-

vino prædeterminate. Ergo hoc Decretum, potius quam Scientia Media, afferendum est, quia non potest assignari, à quo Deus determinetur ad habendam potius Scientiam de consensu sub conditione futuro, quam Scientiam oppositam, de dissensu: causa enim libera est ad vitrumque actum intrinsecè indifferentes: & præterea neuter actus in se existit: tota etiam essentia divina est indifferentia ad vitrumque actum non minus quam causa libera.

308. Hoc argumento quoad substantiam

usus etiam est hereticus Tuilius, apud P. Franciscum Annatum, ad evincendum Decretum inferens humana voluntati necessitatem. Quidquid ab aeterno transit de conditione merè possibili in conditionem futuri, debuit supponere ab aeterno causam hujus transitus. Atqui futurum conditionatum, transit à statu possibilis in rationem futuri: ergo supponit causam hujus transitus: cum ergo nulla alia possit inveniri præter Decretum divinum, fatendum est, Decretum Dei esse causam futurorum conditionatorum.

309. Ad hoc Argumentum dissolvendum variae responsiones excogitatæ sunt, quæ tamen omnes nisi tandem ad vnam, eamque claram reducantur, facile vrgentur, quia scopum objectionis non attingunt.

310. Duo ergo quæsita continentur in objectione, ad qua respondendum est, antequam in forma respondeatur. Primum est, vnde nam proveniat, quod Deus debet habere aliquam Scientiam Medium, præcindendo adhuc vnde proveniat, quod habeat potius Scientiam de consensu, quam de dissensu. Alterum, vnde proveniat, cur potius habeat Scientiam de consensu, quam de dissensu? non enim hoc provenire potest ab aliqua libera electione Dei, vt omnes factent, & per se manifestum est, cum non sit actus voluntatis. Quia vero ad hoc quæsitus facile responderetur, hoc inde provenire, quia vna est vera, altera falsa, ideo vltius hoc quæsitus extenditur, & quaritur, cur potius Scien-

tia de consensu sit vera quād de dissensu? neque huic quāsito satisfit dicendo, illam esse ex essentia sua veram, hoc ipso quia est Scientia divina. Nam contra urgetur. Est quidem essentialiter vera, supposito quod existat, sed quia potius non existere, adeoque non esse divina, ideo ut sic potuisse non esse vera queritur ergo, undenam originaliter proveniat, quod potius Scientia de consensu sit defacto vera, quād Scientia de dissensu, adeoque illa prior habeat potius necessitatem existendi, quād posterior? quod idem est ac querere phrasē jam receptā, quodnam sit verificatum illius, & an detur defacto hujusmodi verificatum? & quia adversarij existimat ad hoc quāsitus responderi non posse, formant argumentum suum eo modo quo relatum est.

311. Ad primum quāsitus respondetur, Deum determinari ad habendam Scientiam Mediā ut sic, à sua infinita perfectione, ad quam spectat, nullam veritatem, ne quidem contingentem ignorare, & posse de quocunque eventu providere. Alijs terminis explicat P. Elparza q. 18. a. 13. ex eo, quod essentia divina continet eminenter & virtualiter perfectionem propriam & peculiarem liberi cuiusque arbitrij creati, utpote præcontenti in essentia divina, non solum tanquam in causā physica adæquata, adeoque physice, sed etiam intentionaliter, hoc est, tanquam in specie expressa adæquata ipsius arbitrii, & omnium ac singularium operationum illius. Porro hæc duplex continentia excludit omnem imperfectionem, quā reperitur in ipso libero arbitrio, seipsum determinante ad operationem; cuiusmodi est alligatio ad determinatum tempus & locum; item augmentum perfectionis per operationem superadditam. Hinc autem est, quod essentia divina possit se solā quasi electivè præinducere ab æterno cognitionem vniuersi jusque electionis creatæ, ut futura sub qualibet hypothesi absolute possibili, si hæc ponatur à parte rei: quā pre cognitione est quædam pure intellectus prælectionis æterna electionis effectiva creata ac temporalis sub eadem cuiusque hypothesi.

312. Ad secundum quāsitus respondeo, & dico; defacto nihil existere, (antequam ponatur conditio) cui tributatur hoc prædicatum determinativi, seu verificativi Scientiæ Mediæ de consensu sub conditione futuro: cum hoc tamen stat, Deum ab æterno fuisse ad illam habendum determinatum, & scientiam illam ab æterno fuisse verificatam. Sicut enim, ad hoc vt propositio, quā dico hic Ingolstadij: Petrus existit Romæ: est hic Ingolstadij vera & verificata, etiamsi hic Ingolstadij non existat verificatum illius (quia hoc existit Romæ:) ita pariter, vt Deus ab æterno sciverit Petrum sub conditione consensurum potius quād dissensurum, non est necesse, vt verificatum illius existet ab æterno, sed satis est quod existet tunc, quando pronuntiatur existitum, nempe quando poneretur conditio. Ra-

tio est, quia Scientia Media non affirmat, verificatum suum existere ab æterno, sed affirmat existitum tunc, quando poneretur conditio. Sicut ergo ad verificandam cognitionem affirmantem objectum existere nunc, non requiritur existentia objecti pro præterito aut futuro, sed sufficit ut existat nunc, ita ad verificandam scientiam affirmantem objectum existere de futuro, sub conditione, non est necesse objectum existere nunc, & pro omni tempore quo existit Scientia, sed fatus est existitum esse tunc, quando poneretur conditio.

313. Ad objectionem ergo respondetur in forma, negando Majorem, vel distinguendo: debet habere determinationem eo modo, & pro eo tempore, quo modo, & pro quo tempore affiratur illam habere, concedo majorem; debet habere determinationem pro alio tempore, & alio modo, pro quo tempore, & quo modo non affiratur habere, nego majorem; & eodem modo distinguo minorem: Futurum conditionatum non habet determinationem illo modo (hoc est sub conditione) & pro eo tempore (nimis pro tempore quo existet conditio) quo modo, & pro quo tempore affiratur eam habere, nego minorem, non habet alio modo &c. concedo minorem, & nego consequentiam.

Omissis alijs levioribus objectionibus, quæ apud alios passim legi possunt, placet subiungere argumentum, quod aliquando disputandi gratia proposui, & solvi: quod deinde alii dignati sunt vñ cum solutione suis Theſibus inferere.

314. Argumentabam ergo hoc modo. Scientia Media non servit ad eum finem, ad quem obtinendum est excogitata. Non servit inquam ad dirigendum Deum in suis Decretis. Ut enim sic serviret, deberet Scientia Media, videns v. g. Petrum peccatum si Deus illi daret auxilium A. deberet inquam posse Deum dirigere ad nolendum dare auxilium A. quia Petrus dissentiret: ergo posset verificari haec propositio: Si Petrus dissentiret cum auxilio A. Deus illud non daret. Atqui hoc dici non potest: ergo Scientia Media non servit ad finem illum, in quem asteruit. Subsumptum probo. Hac enim ratione possunt simili esse vera hæc duæ propositiones: Si Petrus haberet auxilium A. dissentiret. Si Petrus dissentiret cum auxilio A. Deus illi auxilium A. non daret. Sed est impossibile has duas propositiones esse simili veras: ergo &c. Minorem probo. Haec duæ propositiones inferunt conclusionem involuentem manifestam contradictionem; hoc modo. Si Petrus haberet auxilium A. dissentiret: si Petrus dissentiret non haberet auxilium A. ergo si haberet auxilium A. non haberet auxilium A. quæ est manifesta contradictione.

315. Ulterius arguebam, quod admissa Scientiæ Mediæ sequeretur, hominem posse impeditre actum primum proximum, requisitum ad ipsum actum secundum liberum, quod vixque tam est impossibile, quād impossibile est, actum secundum post

dum posse esse sine actu primo proximo, quem essentialiter præsupponit. Sequela autem probatur. Nam auxilium pertinet ad actum primum proximum tam ipsius consensus, quam disensus: atque auxilium esset impedibile per disensem, quia scilicet, si Deus videret disensem sub conditione ponendum, non daret hoc auxilium: ergo actus primus proximus esset impedibilis per actum secundum.

Ad hoc Argumentum difficulter commodè respondebunt illi, qui docent, Deum per Scientiam Medium videre antecedenter ad omne Decretum absolutum, sua Decreta sub conditione futura, quale esset hoc: *Si Petrus dissentiret, non darem illi auxilium A.* Verum quia mox contrarium docetur sum, & dicam, hujusmodi Decreta conditionate futura, non videri à Deo nisi in ipso Decreto ab soluto, ut explicabitur, ideo virtusque argumenti facti solutio est expedita.

316. Ad primum ergo respondeo, quod licet singule illae propositiones, major scilicet, & minor, possint seorsim esse vera, simul tamen vera esse non possint in sensu conditionali, sed, si ponatur major esse vera, hoc ipso minor erit falsa, vel econtra, si minor erit vera, major erit falsa, & ideo nulla inde potest inferri consequentia. Declaro. Si enim vera est haec: *Si Petrus habet auxilium A. dissentiret, hoc ipso repugnat hoc auxilium dari à Deo propter consensum secutum, in quo tamen decreto deberet Deus vide re veritatem minoris propositionis conditionalis; Si Petrus dissentiret, non daretur hoc auxilium:* verificatum enim hujus propositionis non potest esse aliud (in mea sententia mox tradenda) quam Decretum Dei, quo vult hoc auxilium dare, quia videt habiturum consensem: ergo si minor est vera, falsa est major, scilicet: *Si Petrus habet auxilium A. dissentiret:* ergo etiam econtra si major est vera, falsa debet esse minor. Brevius. Hæc veritas: *Si Petrus dissentiret, non daretur illi auxilium A.* non potest videri nisi in Decreto dandi auxilium A. qui non potest videri in decreto dandi hoc auxilium, si auxilium est inefficax (hoc modo enim daret & non daret) ergo solum potest videri in decreto dandi auxilium quia est efficax: sed si auxilium est efficax jam est falsa major proposition: ergo ex veritate minoris falsificatur major: ergo non potest simul stare utriusque veritas. Itaque illa prima propositione: *Si Petrus habet auxilium A. dissentiret;* potest quidem cauflare hoc decreto: *Quia Petrus dissentiret, nolo illi dare hoc auxilium,* sed non potest cauflare hanc conditionem: *Si Petrus dissentiret, non darem illi hoc auxilium,* hujus enim veritas supponit auxilium esse efficax.

317. Ad alterum argumentum respondeo, negando sequelam. In casu enim, quo Deus negaret hoc auxilium, quia videt Petrum disensem, si daretur, revera actus primus proximus non impeditur à veritate conditionata, sed impeditur à Deo, quatenus liberè nollet dare hoc

auxilium, cum posset velle dare. Sed de his satis.

§. IX.

An detur in DEO Scientia Media suorum decretorum.

318. Quæritur denique, an in Deo detur Scientia virtualiter distincta ab omni decreto ab solo, quæ Deus videat, quid ipse liberè facturus esset, si hac vel illa circumstantia seu conditio ponetur: v.g. an Deus volueret incarnari, si Adamus non peccasset: An, si Christus nolueret mori pro genere humano, per aliud remedium liberasset genus humanum: an si Noë nolueret ingredi arcam, delevisset diluvio torum genus humanum, &c. Affirmant plures quos sequuntur Derkennius & Aldrete.

319. DICO. 1. Repugnare hujusmodi Scientiam Medium. Probo. Hujusmodi Scientia Media præjudicaret libertati divinae; esset & non esset impedibilis à Deo: ergo repugnat. Antecedens probo. Omnis Scientia Dei existens independenter ab omni decreto, præcedit decreta existens, ut directiva seu consultativa ad decreta Dei, & essentialiter ac virtualiter præsupponitur à decreto subseqüente: sed hac ratione jam præjudicaret illa Scientia Media libertati ipsius decreti, & esset ac non esset impedibilis à Deo: Ergo, &c. Majorem negant adversarij, & volunt, illam Scientiam habere se concomitante ad ipsum decretum. Sed hoc non rectè dicitur. 1. Quia hac ratione non est necesse Scientiam conditionatorum distinguere virtualiter intrinsecè à decreto ipso existente, quæ erit nostra sententia: 2. Quia omnes nostri DD. fatentur, quod nisi Scientia media de nostris actibus liberis esset necessaria ad Providentiam Dei universalem, & directiva decretorum, non esset vila necessitas eam afferendi: & fortassis à nemine affereretur ob suam difficultatem. Ergo non est ponenda in Deo Scientia Media, independens à decreto, & non directiva decreti.

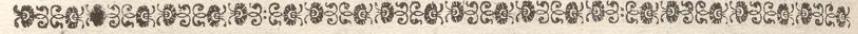
320. DICO. 2. Deus illas veritates conditionatas videt in decreto ab soluto existente, habente intrinsecam connexionem cum decreto sub alia conditione futuro; sive: decreta præsens ex suo intrinseco modo tendenti in res defacto volitas, est verificativum omnium decretorum, quæ sub conditione varia essent exstitura, defacto autem non existent ex defectu conditionis. Ita RR. Explicatur. Defacto Deus decretivit Incarnationem tali affectu, quo ferebatur in merita & Passionem Christi, generisque humani Redemtionem, vi in eo relucat hæc Veritas. Si Adam non peccasset, non incarnarer. Sicut, quando æger ex affectu sanitatis sumit amaram medicinam, in ipso modo eligendi medicinam deprehendit hanc veritatem. Si medicina hæc non esset conductiva ad sanitatem, non sumerem illam.

321. Hinc deducitur, quod præsens decretum non videatur à Deo sub aliqua conditione futurum, videretur tamen sub conditione futurum in alio decreto, si Deus aliud decretum habuisset. v. g. si Deus noluissest producere Petrum, tunc ex affectu quo ferretur in negationem Petri, relucet, quod si Deus velleret producere Petrum, daret illi talia vel talia auxilia.

Argumenta adverbariorum referre non est opus. Plus enim non probant, quām quod Deus veritates illas conditionatas debeat cognoscere; quod vltro fatemur. sed negamus videri per scientiam virtualiter distinctam à præsenti decreto.

**

*

C A P V T IV.

D E V O L V N T A T E D E I.

C O N T R O V E R S I A I.

In quoniam consistat actus liber voluntatis divinae.

§. P R I M V S.

Difficultas questionis exponitur.

322. **D**ari in DEO Liberum Voluntatis exercitum, fidei dogma est, cuius probationes attuli in Institutionibus. In quoniam autem realiter & à parte rei consultat hoc exercitum, & à quoniam Deus formaliter constitutus volens mundum, cùm potuisset nolle, est ex gravissimis, si non omnium gravissima difficultas totius Theologiae, qua sic proponitur.

323. Vel volitio creandi mundum est adæquatè intrinseca Deo, vel non est. Si est, ergo aliiquid intrinsecum Deo potuisset non esse: ergo est aliiquid in Deo contingens: ergo illud non est Deus, sed creatura. ergo Deus perficitur intrinsecè à creatura, quod est impium dicere. Si non est adæquatè intrinseca volitio, sequitur actum liberum Dei quā liber est, non esse vitalem; imò non existere ab æterno; vel debet identificari cum aliquo negativo: quā omnia videntur esse contra conceprum actus divini, vitalis & liberi. Eadem penitus est difficultas in Scientia libera Dei, tam Visionis, quam Scientia Mediae.

§. II.

Sententia Cajetani refellitur.

Opposis varijs modis expediendi præsentem difficultatem, quos aliqui tentarunt, sed verbis magis involverunt, celebriores referam.

324. Prima sit Cajetani, i. p. q. 19. a. 2. Et 3. Et 3. p. q. 1. a. 1. afferentis, quod Deum velle alia, est perfectio voluntaria, & omnino libera, & extensa, & non simpliciter & intensiva, quā potuit deesse DEO, quia quod perfectio sit voluntaria, & omnino libera, est conditio diminuens rationem perfectionis, respectu ejus in quo est, quoniam significat suum oppositum non

esse imperfectionem. Quæ Cajetani verba plures (alijs tamen aliter interpretantibus) ita accipiunt, quāli docuisset, Volitionem liberam Dei esse Deo superadditam realiter, saltem modaliter, quā quidem potuisset ab æterno non esse, posito tamen quod existat, non potuit incipere in tempore, sed debuit essentialiter esse ab æterno. Quæcunque tamen fuerit mens Cajetani

325. Dicendum est, cum ceteris Theologis, actus liberos Dei non esse modum realiter superadditum Essentiae divinae. Probatur 1. ex verbis S. Bernardi annotatis in Concilio Rhemensi. Credimus & confitemur, nullas omnino res, sive Relationes, sive Proprietates, sive singularitates, & alia hujusmodi, adeste DEO, quæ sint ab æterno, & non sint DEVS. quæ verba putat Arriaga de solis attributis necessarijs ex mente S. Bernardi prolata esse, additque alia, quæ quām frivola sint, ostendit P. Aldrete. dñp. 9. s. 1. a. n. 7.

326. Probatur. 2. Illa entitas modalis, cùm esset realiter distincta, esset creatura: ergo vel substantia vel accidentis: non primum: esset enim extra conceptum primæ & completa radicis, & entis per se stantis; sicut nostri actus liberti. Præterea, vel esset substantia completa, vel incompleta: Non primum; alioquin subsisteret per se, nec vniuersitatem DEO: non enim possunt duæ substantiarum completae inter se vniiri ad faciendum unum per se; neque etiam substantia completa potest esse modalis perfectio alterius substantiarum. Denique non tam DEVS inde denominareretur volens, quām potius illa ipsa substantia creata esset volens ut quod. Esset ergo substantia incompleta: & quero ulterius, an sit incompleta præcisè in ratione subsistendi, vel in ratione subiecti, vel in ratione formæ. Non primum dici potest; hac enim